

Bitka pri Murete

Jozef Duháček

9. septembra 2024 ✚ *Cirkev História Spoločnosť*

V srdci stredoveku, práve keď sa Európa dopracovala až do svojej najkrajšej dejinnej fázy, skvelého trinásteho storočia, sa objavil nečakaný, brutálny a nesmierne nebezpečný útok na katolícku Cirkev a celú kultúru, ktorú Cirkev splodila. Bol to útok nielen na náboženstvo, ktoré vytvorilo našu civilizáciu, ale útok proti samotnej civilizácii a dnes ho poznáme ako „albigénsku herézu“. Aká bola podstata doktríny ktorá vystúpila proti korpusu právd, ktoré učila katolícka Cirkev?

Falošné náuky sa medzi ľuďmi vždy a všade v nejakých podobách vyskytovali. Je to prirodzené všade tam, kde ľudia uvažujú o elementárnych otázkach a problémoch života, teda je to prirodzené v každej dobe a na každom mieste. V tomto prípade to však nadobudlo takú koncentrovanú formu, že to malo úmysel a aj potenciál zničiť celú kresťanskú civilizáciu a obrátiť ju v niečo vonkoncom obludné. Albigenská kríza mala svojho praotca v manichejskej heréze a svojho vnuka v puritánskom hnutí, ktoré splodila reformácia a jej jansenistický dozvuk.

Obraz Pedra Berrugueta zobrazujúci dišputu medzi sv. Dominikom a katarmi (albigéncami), v ktorej boli knihy oboch hodené do ohňa a Dominikova kniha bola zázračne uchránená pred plameňmi.

zdroj: wikimedia commons

Čo je tá všeobecná tendencia alebo nálada, alebo postoj či sklon, ktorý sa na začiatku volal manicheizmom a na konci puritanizmom a svoju najobľudnejšiu fázu slávil ako aglbigénstvo? Aká je základná hybná sila, ktorá produkuje herézy tohto druhu?

Katolícka Cirkev je založená na uznaní bolesti a smrti. Alebo presnejšie, „katolícka Cirkev je zakorenená v uznaní utrpenia a smrteľnosti a svojom presvedčení, že pozná riešenie tohto problému. Tento problém je všeobecne známy ako „Problém zla“ a dá sa položiť takáto otázka:

Ako môžeme nazývať osud človeka slávnym a hovoriť, že Nebo je jeho cieľom a veriť že jeho Stvoriteľ je najväčšie a všemohúce dobro, keď sme podrobení utrpeniu a smrti?

S týmto problémom sa skôr či neskôr stretne každý, kto nie je úplný idiot. A keď sledujeme ľudské pokolenie, ako sa tisíročia pokúša nájsť zmysle vesmíru, prípadne prijať Zjavenie tohto zmyslu, alebo kto nasleduje pokrivené a falošné, čiastočne pravdivé náboženstvá a filozofie, zisťujeme, že sa neprestajne zaoberáme nalievavou otázkou: „Prečo musíme trpieť? Prečo musíme zomrieť?“ Boli už ponúknuté viaceré odpovede na túto mučivú záhadu.

Najjednoduchšie a najzákladnejšie je vôbec tomu nečeliť; odvrátiť zrak od utrpenia a smrti, predstierať, že tam nie sú, alebo keď sú, tak ich ignorovať a neriešiť ich. Keď už na nás doľahnú tak neodbytné, že sa nedajú viac ignorovať, potom netreba skrývať pocity a otvorene prepadnúť zúfalstvu.

Ďalší prístup je menej prízemný, ale intelektuálne rovnako opovrhnutiahodný. Je to tvrdenie, že žiaden problém neexistuje, pretože sme súčasťou nemysliaceho bezvýznamného univerza mŕtvych vecí, žiaden Boh nie je a neexistuje skutočnosť, v ktorej je niečo správne a niečo zlé.

Ďalší ušľachtilejší spôsob, bol obľúbeným spôsobom vyspelých pohanov Grécka a Ríma, je cesta stoicizmu. Nejaký akademik to nazval „trvalé náboženstvo ľudstva“, ale to vôbec nie je náboženstvo. Má to istú ušľachtilú statočnosť čeliť faktom, ale neprináša to žiadne riešenie. Je to úplne negatívne.

Ešte iný, dnes na Západe veľmi obľúbený spôsob je hlboká, ale zúfalá cesta Ázie – budhizmus: filozofia, ktorá nazýva jednotlivca ilúziou a túžby po nesmrteľnosti sa chce zbaviť rozplynutím v neosobnej ničote.

No a je tu aj katolícke riešenie. Niežeby katolícka Cirkev ponúkala úplné a vyčerpávajúce vysvetlenie a vyriešenie tajomstva zla – to ani nikdy netvrdila, ani to nie je jej poslaním. Jej poslaním je záchrana duší. Ale katolícka Cirkev má na tento konkrétny problém veľmi jednoznačnú odpoveď v rámci sféry jej vlastného pôsobenia. Najprv hovorí, že ľudská prirodzenosť je nesmrteľná a stvorená pre blaženosť; ďalej, že smrteľnosť a bolesť sú výsledkom Pádu, to znamená vzbury proti Božej vôli. Cirkev hovorí, že od Pádu je náš smrteľný život skúškou alebo zápasom, v ktorom opäť získame (s pomocou zásluh nášho Spasiteľa), nesmrteľnú blaženosť, ktorú sme stratili.

Manichejci boli tak ohromení skúsenosťou alebo predstavou utrpenia a otrasnou skutočnosťou, v ktorej ich prirodzenosť podliehala smrti, že sa uchýlili k popieraniu všemohúcej dobroty Stvoriteľa. Učili, že zlo pôsobiace vo vesmíre je rovnako veľké a mocné ako dobro; tieto dva princípy vždy bojovali proti sebe a človek podliehal jednému rovnako ako druhému. Aby vôbec dokázal bojovať, mal by sa snažiť pripojiť sa k dobrému princípu a vyhnúť sa moci zlého princípu, ale so zlom musí zaobchádzať ako so všemohúcim zlom, zlý boh je rovnako mocný ako dobrý boh.

Tento, zdanlivo teoretický detail vyvolal všetky možné druhy sekundárnych efektov. Niektorých ľudí to priviedlo k uctievaniu diabla, mnohých ďalších k mágii, teda závislosti na niečom inom ako vlastnej slobodnej vôli, na trikoch, ktorými by sme mohli odvrátiť alebo oklamať zlú moc. Tiež to viedlo k zámernému páchaniu veľkého množstva zla s výhovorkou, že sa aj tak nedalo nič robiť, veď sme v područí zla rovnako silného ako dobro a nemohli sme ho premôcť.

Pápež Inocent III. exkumunikujúci albigéncov (vľavo), Masakra albigéncov križiakmi (vpravo)

zdroj: wikimedia commons

Ale jednu vec manichejci každého odtieňa mali spoločnú – presvedčenie, že hmota patrí výhradne zlému princípu. A hoci existuje aj veľa duchovného zla, dobro musí byť čisto duchovné. Toto nachádzame u manichejcov, albigéncov i puritánov. Hmota podlieha rozkladu, a preto je zlá. Naše telá sú zlé. Ich žiadosti sú zlé. Táto myšlienka sa rozvetvuje do najrôznejších absurdných detailov. Víno je zlo. Akékoľvek fyzické potešenie je zlé. Radosť je zlo. Krása je zlo. Zábavy sú zlé a tak ďalej.

Naše telá sú hmotné, chátrajú a umierajú. Preto to bol zlý boh, ktorý stvoril ľudské telo, zatiaľ čo dobrý boh stvoril ľudskú dušu. Preto aj náš Pán bol len zdanlivo odetý do ľudského tela. Trpel len zdanlivo. A vzkriesenie bolo tiež iba zdanlivé.

Pretože katolícka Cirkev proti tomu vždy rázne a dôrazne vystupovala, po všetky tie storočia existoval nezmieriteľný konflikt medzi ňou a manichejcami alebo puritánmi a tento konflikt nebol nikdy násilnejší ako vo vojne medzi albigéncami a organizovanou katolíckou Cirkvou v západnej Európe 11. a 12. storočia. Pápežstvo, hierarchia a celá katolícka náuka a ustanovené katolícke sviatosti boli cieľom albigénskej ofenzívy.

Manicheizmus, kedykoľvek sa objaví, javí sa ako niektoré epidemické ochorenia ľudského tela. Prichádza sotva viete odkiaľ. Objavuje sa v rôznych centrách, zvyšuje svoju moc a stáva sa nakoniec akousi ničivou pliagaou. Tak to bolo aj s veľkou albigénskou krízou. Pôvod albigénstva je nejasný, no môžeme ho čiastočne vystopovať. Môže to byť jedenáste storočie, roky medzi 1000 a 1100, kedy sa Európa začala prebúdzáť. Naša civilizácia práve prešla strašnými skúškami. Západ bol sužovaný a na niektorých miestach kresťanstvo takmer úplne zničené hufmi pohanských pirátov zo Severu. Otriasli ním mongolskí nájazdníci z Východu, valiaci sa v obrovských hordách z pláň severovýchodnej Ázie. A trpela mohutným moslimským útokom na Stredozemné more, v ktorom stratila takmer celé Španielsko a do trvalej hrozby bola uvrhnutá Malá Áziu a Konštantínopol. Európa bola obklúčená, ale začala postupne odrážať svojich nepriateľov.

Severskí piráti boli porazení a skrotení. Novocivilizovaní Nemci zaútočili na Mongolov a zachránili horný Dunaj a pohraničie na východe. Kresťanskí Slovania sa organizovali ďalej na východe. Položili základ poľského kráľovstva. Hlavným bojiskom však bolo Španielsko. Tam, bola počas jedenásteho storočia moslimská moc okliešťovaná a zatláčaná stále viac na juh a veľká časť polostrova bola opätovne vrátená pod

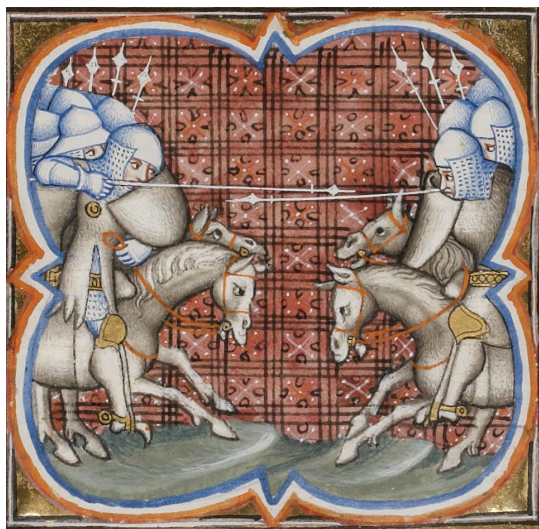
kresťanskú vládu. S týmto materiálnym úspechom prišlo aj mohutné prebudenie inteligencie vo filozofickej dišputácii, ako aj v prírodovede. Začalo sa jedno z tých období, ktoré sa z času na čas objavujú, keď bolo vo vzduchu „cítiť jar“. Filozofia nabrala na sile, architektúra sa rozšírila, spoločnosť sa začala organizovať a občianska a cirkevná autorita rozširovala a kodifikovala svoje právomoci. Všetka táto nová vitalita vlievala silu ortodoxii, ale aj herézam. Postupne sa začali na osi Východ – Západ objavovať ohniská z východu, objavovali sa teraz tu, teraz tam, ale vo všeobecnosti pozdĺž línií postupu smerom na Západ; ohniská nového a ako to oni volali, čistého náboženstva. Stopa vedie z Balkánu cez severné Taliansko do južného Francúzska, kde sa odohrala rozhodujúca bitka.

Boli známi pod rôznymi menami – napríklad pauliciáni alebo bogomili, čo odkazuje na bulharský pôvod. Boli všeobecne známi ako „čistí“, grécky Kathari, v latinskej verzii Catari.

Príbeh o ich pokútnom pochode z východu Európy sa stratil v sláve trinásteho storočia, keď sa kresťanstvo dostalo na vrchol svojej civilizácie, a tak sa pôvod albigéncov stratil v žiare tejto slávy. Napriek tomu bol ich vplyv taký mocný a nebezpečný, že v istom momente to vyzeralo, že civilizáciu premôže. Cirkevné koncily si to rýchlo všimli, ale bolo veľmi ťažké to pomenovať a zachytiť. V Arras vo Flámsku už v roku 1025 koncil odsúdil isté heretické propozície tohto druhu. V polovici storočia, v roku 1049, došlo všeobecnejšiemu odsúdeniu nového blud koncilom v Remeši v Champagne. Blud sa prevaľoval ako jedovatá hmla v širokej doline, raz tam raz na opačnom konci, až sa začal koncentrovať v južnom Francúzsku a tam malo dôjsť ku konečnému a rozhodujúcej zrážke medzi ním a organizovanou silou katolíckej Európy.

Heréze pomohla aj prvá veľká križiacka expedícia, ktorá rozprúdila celú Európu a vpustila do nej mnoho nových vplyvov z Východu a roznieťla všetky druhy aktivít na Západe. Jeruzalem bol dobytý v roku 1099. Dôsledok sa prejavil v nasledujúcom, dvanástom storočí. Vznikali univerzity, ich zastupiteľské orgány sa nazývali parlamenty a vznikol lomený gotický oblúk. V takejto atmosfére elánu a rastu nabrali moc aj katari. Na začiatku tohto 12. storočia to nabralo alarmujúci rozsah a v polovici storočia severní Francúzi naliehali na pápeža, aby zasiahol.

Pápež Eugenius poslal do južného Francúzska legáta, aby zistil, čo sa dá urobiť, a svätý Bernard, najvplyvnejší intelekt a rečník toho dôležitého obdobia, kázal proti nim. Ale zatiaľ nebola použitá fyzická sila. Neexistovala žiadna organizácia, úrad alebo inštitúcia schopná efektívne riešiť problém, hoci predvídavi muži požadovali rúzne kroky. Nebezpečenstvo rástlo. V roku 1163 veľký koncil v Tours dal problému meno – albigénsky blud – a toto meno mu odvtedy ostalo, hoci je zavádzajúce. Albigénsky okres (známy vo francúzštine ako „Albigeois“) sa územne zhoduje s departementom Tarn v stredofrancúzskych horách. Je to okres, ktorého hlavným mestom je mesto Albi a niet pochyb, že odtiaľto prišli niektorí heretickí misionári. Hlavná sila hnutia ale neležala v riedko obývaných vrchoch, ale dole na nesmierne bohatých rovinách zvažujúcich sa k Stredozemnému moru, v kraji známom ako Langue d’Oc, ktorého hlavným mestom bolo veľké mesto Toulouse.

Bitka pri Murete, ilustrácia z Velkej francúzskej kroniky, okolo 1375–1380

zdroj: wikimedia commons

Už niekoľko rokov predtým, ako sa stretol koncil v Tours, hlásali bludári nové náuky – Peter z Bruys (jeho žiaci sa volali petrobrusiáni) v Langue d’Oc, a spolu s ním istý Henry, ktorý zašiel až do Lausanne, na území dnešného Švajčiarska, a neskôr do Le Mans v severnom Francúzsku. Treba poznamenať, že obyvateľstvo bolo najprv také rozbúrené, že Petra chytili a zaživa upálili.

Ale zatiaľ nedošlo k žiadnej oficiálnej akcii a tak sa albigénci mohli rozvíjať, zbierať svoju silu celé roky. Pápeži ešte dúfali, že sa nájde možnosť na mierové riešenie. V roku 1167 však nastal zlom. Albigénci, teraz výborne organizovaní ako proticirkev (rovnako ako bol kalvinizmus organizovaný ako proticirkev o štyristo rokov neskôr), usporiadali svoj vlastný všeobecný koncil v Toulouse a objavila sa tak zlovestná politická skutočnosť. Väčšia časť malých šľachticov, ktorí tvorili masu bojujúcej triedy v strednom a južnom Francúzsku, feudálni páni jednotlivých miest a dedín, boli priaznivcami nového hnutia. Západná Európa v tých časoch nebola organizovaná ako dnes, vo veľkých centralizovaných krajinách. Feudalizmus bol tvorený mnohohvrstevnou štruktúrou, v ktorej sa páni malých okresov zhromažďovali pod vládcami väčších územných celkov, títo opäť pod veľmi mocnými mužmi, hlavami len voľne spojených, ale napriek tomu zjednotených provincií. Skutočnými panovníkmi na svojich územiach boli vojvoda z Normandie, gróf z Toulouse, gróf z Provence. Síce si ctili a prisahali vernosť francúzskemu kráľovi, ale inak nič viac.

No a teraz sa masy menších feudálov na juhu pridávali k heretickému hnutiu, tak ako sa odvtedy veľakrát stalo, pretože videli šancu na súkromný zisk na úkor majetkov a pozemkov Cirkvi. To bol vždy hlavný motív týchto revolt, to bol motív, prečo katolícki feudáli prešli od pápeža k Lutherovi alebo Henrichovi VIII. Bol tu však aj iný motív, a tým bola rastúca žiarlivosť pociťovaná na juhu Francúzska proti duchu a charakteru severného Francúzska. Medzi dvoma polovicami jednej francúzskej monarchie bol rozdiel v reči a charaktere. Severní Francúzi volali po potlačení južanskej herézy, a tak rozdúchali plameň vojny.

V roku 1194, keď bol Jeruzalem stratený a tretia križiacka výprava ho nedokázala získať späť, spor vyvrcholil. Gróf z Toulouse, miestny panovník, sa postavil na stranu heretikov. Veľký pápež Inocent III. sa konečne rozhýbal a bol najvyšší čas, pretože už bolo takmer neskoro. Pápeži odporúčali udržiavať nádej na dosiahnutie duchovného pokoja kázaním a príkladom: ale jediným výsledkom tohto bolo, že umožnili zlu vyrásť do rozmerov, v ktorých bola ohrozená celá naša kultúra.

Ako veľmi bola táto kultúra ohrozená je možné vidieť z hlavných princípov, ktoré katari otvorene kázali a podľa ktorých konali. Opustili všetky sviatosti a namiesto nich zaviedli zvláštny rituál, zmiešaný s uctievaním ohňa, nazývaný „consolamentum – útecha“, v ktorom sa podľa nich očistila duša. Odmietli plodenie potomstva, manželstvo bolo odsúdené a vodcovia sekty šíрили všetky podivné výstrednosti, ktoré nájdete okolo manicheizmu alebo puritanizmu, kdekoľvek sa objavia. Víno bolo zlé, mäso bolo zlé, vojna bola vždy absolútne zlá, rovnako ako trest smrti; ale jediným neodpustiteľným hriechom bolo zmierenie s katolíckou Cirkvou. To je ale koniec koncov hlavný princíp každej jednej herézy.

Bolo jasné, že vec musia rozhodnúť meče, keďže miestna a veľmi bohatá vláda na juhu podporovala túto novú, vysoko organizovanú proticirkev. Ak by tá proticirkev trochu zosilnela, celá naša civilizácia by sa pred ňou zrútila. Jednoduchosť doktríny s jej dvojitým princípom dobra a zla, s popieraním Vtelenia a hlavných kresťanských tajomstiev, s odmietaním sviatostí, odsudzovaním cirkevného bohatstva a lokálnym patriotizmom – to všetko oslovovalo davy i aristokraciu. Inocent bol veľký pápež, hoci ako každý štátnik mal tendenciu váhať pred nasadením ozbrojenej sily, tesne pred koncom storočia pochopil nevyhnutnosť križiackej výpravy.

Keď vojna vypukla, bol to boj severných barónov a snaha o obsadenie a ovládnutie južného, či skôr juhovýchodného kúta Francúzska medzi Rhonou a horami, s hlavným mestom Toulouse. Krížová výprava sa však zastavila. Storočia sa vystriedali, kým Raymond gróf z Toulouse (Raymond VI.), vystrašený hrozbou zo severu, sľúbil, že sa zmení a prestane chrániť podvrtné hnutie. Dokonca prisľúbil, že vodcov silne organizovanej heretickej proticirkvi pošle do vyhnanstva. Nebol však úprimný. Sympatizoval s masou za neho bojujúcich juhofrancúzov, jeho podporovateľmi, malými páni z Langue d’Oc, ktorí nové doktríny dychtivo nasávali.

Do hry vstúpil svätý Dominik, pochádzajúci zo Španielska, a stal sa silou svojho charakteru a úprimnosťou svojho zámeru dušou blížiacej sa reakcie. V roku 1207 pápež požiadal francúzskeho kráľa, ako panovníka a vládcu nad Toulouse, aby použil silu. Zasiahnuté už boli takmer všetky mestá na juhovýchode. Mnohé boli úplne v moci heretikov, a keď bol zavraždený pápežský legát Castelnau – pravdepodobne so spoluúčasťou grófa z Toulouse – požiadavka na križiacku výpravu sa zopakovala a zdôraznila. Krátko po vražde začali boje.

Muž, ktorý sa stal hlavou kruciáty, bol istý nie veľmi dôležitý, skôr chudobný pán zo severu – malého, ale opevneného miesta zvaného Montfort, ležiaceho na ceste z Normandie do Paríža. Leží trochu na sever od hlavnej cesty medzi Parížom a Chartres. Je to malý izolovaný kopec uprostred rozorvanej krajiny. Volal sa Montfort a jeho pán sa volal Simon.

Keď boj vypukol, Raymond z Toulouse sa dostal do úzkych a francúzsky kráľ sa stával mocnejším než bol. Nedávno skonfiškoval majetky a celé panstvo Plantagenetov v severnom Francúzsku. Ján Plantagenet, anglický kráľ, francúzsky hovoriaci rovnako ako celá vtedajšia anglická vyššia trieda, bol tiež pánom Normandie a Maine a Anjou a vďaka dedičstvu svojej matky polovice krajiny na juh od Loiry: Akvitánska. Celá severná časť tohto obrovského majetku od Lamanšského prielivu až po centrálnu pohorie padla do rúk francúzskeho kráľa.

Raymond z Toulouse sa obával rovnakého osudu. Ale stále bol vlažný. Hoci pochodoval s križiakmi proti niektorým svojim vlastným mestám vzbúreným proti Cirkvi, v srdci si želal, aby boli severania porazení. Bol už raz exkomunikovaný v prvom roku vojny. V roku 1209 bol exkomunikovaný opäť. Vojna sa viedla s mimoriadnou zúrivosťou a krviprelieváním a plienením miest a objavila sa vec, ktorej sa pápež najviac obával: finančné motívy, ktoré zhoršia už aj tak dosť hrozný biznis. Páni zo severu prirodzene požadovali, aby boli majetky porazených kacírov rozdelené medzi nich. Stále existovala snaha o zmierenie, ale Raymond z Toulouse, pravdepodobne zúfalý z toho, že zostane sám, sa pripravil vzdorovať. Kritický moment celého ťaženia nastal v roku 1213.

Je pravdepodobné, že sily severofrancúzskych barónov by boli pre južanov príliš silné, keby sa Raymondovi z Toulouse nepodarilo získať pomoc. Dva roky po jeho poslednej exkomunikácii sa na scéne objavili mocní spojenci a pomer síl sa obrátil. Zdalo sa, že albigénska vec zvíťazí. Jej víťazstvom by sa zrútilo francúzske kráľovstvo a katolícka vec v západnej Európe. Toto bol rozhodujúci moment pre osud sveta. Veľká koalícia, vedená teraz anglickým kráľom Jánom Bezzemkom a podporovaná Nemcami pochodovala proti francúzskemu kráľovi na severe. Noví spojenci grófa z Toulouse pochodovali z juhu, boli to Španieli z južnej strany Pyrenejí, muži z Aragónska. Bolo ich obrovské množstvo a viedol ich mladý kráľ Peter Aragónsky, švager Raymonda z Toulouse. Bol to opilec, ale človek s ohromujúcou energiou, schopný a skúsený vojvodca. Viedol asi stotisíc mužov (tu je však treba počítať aj služobníctvo a zástup povaľačov a žobrákov, čo sa vliekol za vojskom) cez hory priamo k Toulouse.

Muret je malé mestečko juhozápadne od hlavného mesta provincie, leží na rieke Garonne asi deň pochodu od samotného Toulouse. Obrovské španielske vojsko, ktoré nemalo záujem o samotnú herézu, ale o oslabenie francúzskej moci, sa utáborilo na rovine juhozápadne od mesta Muret. Jedinou aktívnou francúzskou silou v dosahu bolo asi tisíc mužov pod vedením Simona de Montfort. Pomer síl bol zúfalý, smiešny, žalostný alebo k popukaniu, no treba povedať, že tých tisíc mužov boli vybraní, skvelo vyzbrojení rytieri na koňoch. Španielska jazda nebola viac ako trikrát alebo štyrikrát taká veľká, väčšina španielskeho korpusu boli pešiaci a mnohí z nich ani neboli organizovaní v oddieloch. Ale aj tak boli francúzske šance natoľko mizerné, že výsledok bitky patrí k tým najpodivuhodnejším udalostiam v dejinách vojenstva.

Bitka pri Murete

zdroj: picryl.com

Bolo ráno 13. septembra 1213. Tisíc mužov na katolíckej strane, zoradení v šíkoch so Simonom na čele, si vypočulo sv. omšu v sedle. Omšu spieval sám sv. Dominik. V samotnom kostole boli samozrejme len velitelia a niekoľko prvých šíkov, ale cez otvorené dvere mohol zvyšok malej armády pozorovať najsvätejšiu obeť. Keď sa sv. omša skončila, Simon vyšiel v čele svojej malej skupiny, vyrazil cvalom na západ a potom náhle zaútočil na Petrove šíky, ktoré ešte neboli poriadne zostavené a neboli teda úplne pripravené čeliť útoku. Tisíc severofrancúzskych rytierov Simona de Montfort úplne rozdrvilo aragónske vojsko. Medzi Španielmi zavládol strach a armáda sa zmenila v zhľuk utekajúcich mužov. Sám Peter padol. A hoci sa o tejto epizóde málo hovorí, ak vôbec, Muret je meno, ktoré si treba pamätať ako miesto jednej z rozhodujúcich bitiek v dejinách ľudstva. Právom patrí k Gagámele, Pharsalu, Poitiers, Verdunu či Stalingradu.

Ak by Simon nezvítazil, kampaň proti albigénom by bola neúspešná. Francúzsky kráľ by o rok neskôr pravdepodobne nebojoval a nezvítazil pri Bouvines nad Jánom Bezzekom a je pravdepodobné, že samotná francúzska monarchia by sa rozpadla na kusy.

Je smutné, že význam tejto udalosti sa pri vyučovaní histórie stále len ťažko uznáva. Keby bola bitka pri Murete stratená, nielen žeby sa francúzska monarchia rozpadla, ale takmer určite by zvíťazila nová heréza. S ňou by kultúra Západu klesla, ochromená, k zemi. Krajina, nad ktorou mali albigénci moc, bola totiž najbohatšia a najlepšie organizovaná krajina Západu. Mala najvyššiu kultúru, ovládala obchod západného Stredomoria s veľkým prístavom v Narbonne, zatarasila by cestu všetkým severským pokusom dostať sa na juh a tento príklad by bol nevyhnutne nasledovaný.

Ale to sa nestalo, pretože, albigénsky odpor sa po bitke zrútil. Severanom ešte trvalo istý čas, kým albigénsku armádu nadobro zlomili, ale vyhrali a juh bol napoly zničený, olúpený o bohatstvo a oslabený o schopnosť vzdorovať teraz mocnej centrálnej monarchii v Paríži. Preto by sa mal Muret počítať spolu s Bouvines, ako so základom tejto monarchie a s ňou aj vrcholného stredoveku. Muret otvára a pečatí trinásť storočie – storočie svätého Ľudovíta, Eduarda Anglického a celého rozkvetu západnej kultúry.

Čo sa týka samotnej albigénskej herézy, bola politicky napadnutá občianskymi, aj cirkevnými organizáciami, a tiež aj vojensky. Prvá inkvizícia vznikla z nutnosti vyhladiť zvyšky tejto choroby. (Je príznačné, že muž, ktorý pred touto „strašnou a krvilačnou“ inkvizíciou bránil svoju nevinu, musel len preukázať, že je ženatý. Hneď bol zbavený obvinenia z kacírstva! To ukazuje, aká bola povaha tejto herézy.) Položte si však otázku, ako by vyzerala kultúra budovaná v presvedčení, že všetko hmotné je zlé, že telo je zlé, že materiálna krása je zlá, že zlé je dokonca aj plodiť a vychovávať deti. Ako by vyzerala kultúra a civilizácia splodená presvedčením, že zlý boh je rovnako mocný ako dobrý boh a dobro je navlas tak mocné a veľké ako zlo. Chceli by ste v takej civilizácii žiť? Moderní historici vo svojom protikatolíckom a proticirkevnom ošiali radi označujú kruciátu proti katarom za prvú genocídu, masové vraždenie, etnickú čistku a tí, ktorí sú židovského pôvodu ju pasujú za šablónu a vzor pre holokaust. Tieto bezpochyby pôsobivé epitetá majú spoločnú jednu vec. Nestretávajú sa s realitou. O tom si však povieme v inom texte.

Pod trojnásobnou stratou bohatstva, armády a organizácie a v dôsledku dôkladne organizovaného politického vykorenenia tohto zla sa zdalo, že sa manichejská vec stratila. No jej korene sa stiahli do podzemia, kde sa vďaka tajnej tradícii prenasledovaných alebo zo samotnej podstaty manicheizmu znovu objavila v iných formách. Skrývala sa v centrálnych horách samotného Francúzska a príbuzné formy číhali v

údoliach Álp. Je možné vysledovať akúsi nejasnú kontinuitu medzi albigénskymi a neskoršími puritánskymi skupinami, ako sú valdénski kacíri; manichejské skupinky sa ukázali aj medzi husitmi. Ale hlavná vec, ktorá niesla albigénske meno – nebezpečenstvo, ktoré sa ukázalo ako takmer smrteľné pre Európu, bolo zničené. Bolo zničené za strašnú cenu; vysoká a prosperujúca materiálna civilizácia bola napoly zničená a vznikli spomienky na nenávisť, ktoré pretrvávali po generácie. Ale bola to cena, za ktorú bola zachránená Európa. Rod Raymonda z Toulouse bol znovu prijatý do svojej titulárnej pozície a jeho majetky pripadli francúzskej korune až oveľa neskôr. Ale jeho starodávna nezávislosť bola preč, a s ňou aj hrozba pre našu kultúru, ktorá tak skoro uspela.

Voľne prevzaté z knihy H. Belloca, Velké herézy, upravené, skrátené.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/bitka-pri-murete/>